

**VERENIGING VAN DE STAD EN DE GEMEENTEN
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

Afdeling "Maatschappelijk Welzijn"

Gewest- en gemeenschapsmemorandum

1999

Het OCMW: een specifieke instelling in de gemeente

*Iedereen heeft recht op sociale bijstand. Die heeft tot doel eenieder de mogelijkheid te bieden een menswaardig leven te leiden. De OCMW's hebben als taak **die individuele dienstverlening** op zich te nemen. De individuele hulp met betrekking tot een aanvraag om bijstand heeft verschillende facetten: financiële tegemoetkoming, persoonlijke begeleiding, preventie. Bovendien ontwikkelen de OCMW's diensten teneinde het **welzijn van de lokale gemeenschap** te verbeteren.*

Om zijn wettelijke taken te vervullen neemt het OCMW in de gemeente een specifieke plaats in. Het OCMW is een echte gemeentedienst waaraan juridische en functionele autonomie werd toegekend.

*Die **autonomie** op het vlak van het beslissingsproces is **onontbeerlijk** voor de werkzaamheden van de OCMW's en dient te worden gevrijwaard en versterkt.*

De eigenheid van het OCMW blijkt tevens uit een bijzondere werkwijze.

Het OCMW heeft zijn eigen raad voor maatschappelijk welzijn. De leden ervan worden door de gemeenteraad van de gemeente verkozen.

De kiezer moet de groep die de meerderheidslijst in het OCMW heeft voorgesteld, al dan niet kunnen steunen. De individuele maatschappelijke bijstand moet evenwel beschermd worden tegen iedere vorm van cliëntelisme.

De huidige wijze van aanstelling strekt ertoe twee basisvereisten te verzoenen:

- een democratische vertegenwoordiging verzekeren;
- een gewetenloze toekenning van de maatschappelijke dienstverlening voorkomen.

*De **verkiezing in de tweede graad** van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn beantwoordt aan de **democratische vereiste** en behoudt tegelijk een **scheiding** tussen het **recht op menselijke waardigheid** en **slinkse spelletjes**.*

Het OCMW staat dichtbij de kansarmen en dient open te staan voor de buitenwereld. Toch moeten de individuele dossiers strikt vertrouwelijk worden behandeld.

*Het feit dat de debatten van de raad voor maatschappelijk welzijn achter **gesloten deuren** gebeuren en het **beroepsgeheim** hebben tot doel het **privé-leven** van de minstbedeelden te **vrijwaren** en het risico op **overdreven publieke aandacht** voor **behoefte** te voorkomen.*

Het OCMW is een autonome instelling maar zijn werkzaamheden kaderen in de gemeente. Er bestaat reeds een reeks institutionele mechanismen voor de dialoog OCMW-gemeente:

- **overleg** tussen de gemeente en het OCMW heeft minstens om de drie maanden plaats;
- de **voorzitter** woont de **vergaderingen van het College** van Burgemeester en Schepenen bij met **raadgevende stem**, op zijn verzoek of op uitnodiging van de burgemeester, teneinde gehoord te worden over de materies betreffende het OCMW;
- de **burgemeester** neemt met **raadgevende stem** deel aan de zittingen van de **raad voor maatschappelijk welzijn**;
- een **debat over de begroting van het OCMW** moet in de gemeenteraad gevoerd worden.

*Als men de betrekkingen tussen het OCMW en de gemeente wil verbeteren, moeten de **bestaande institutionele mechanismen weldoordacht** worden **gebruikt**.*

Bovendien dient ieder OCMW zijn actie een zo groot mogelijke uitstraling te geven, meer bepaald door de bevolking zo goed mogelijk van zijn diensten op de hoogte te brengen.

1. Uitdieping van de dialoog tussen gemeente en OCMW

Er bestaan reeds een aantal institutionele mechanismen voor dialoog tussen de gemeente en het OCMW. Die moeten constructief aangewend en verfijnd worden.

De burgemeester woont de zittingen van de raad voor maatschappelijk welzijn met raadgevende stem bij. Het omgekeerde geldt niet. De voorzitter van het OCMW woont met raadgevende stem de vergaderingen van het College van Burgemeester en Schepenen bij op zijn verzoek of op uitnodiging van de burgemeester teneinde gehoord te worden over de materies met betrekking tot het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Voorstel

Wij vragen dat de OCMW-voorzitter alle vergaderingen van het schepencollege met raadgevende stem mag bijwonen.

2. Permanent overleg met de OCMW's en het Gewest

Teneinde constructief overleg te kunnen plegen tussen de gewestelijke en de gemeenschaps-overheden en de OCMW's vraagt de afdeling "Maatschappelijk Welzijn" nauw te worden betrokken bij de voorbereiding van de maatregelen die aanzienlijke rechtstreekse gevolgen hebben op de OCMW's.

In de besprekingen met de federale overheid noopt de toenadering tussen de Brusselse OCMW's en het Gewest tot de voortzetting van de dialoog tussen de afdeling "Maatschappelijk Welzijn" en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

3. Algemeen toezicht aangepast aan de maatschappelijke dienstverlening

Op extern vlak neemt het aantal aanvragen om maatschappelijke bijstand bij de OCMW's toe. In hun interne werking hebben de OCMW's steeds meer te maken met beheerszaken.

Om die twee uitdagingen aan te nemen moet een aangepast reglementair kader bestaan, meer bepaald op het niveau van het algemeen toezicht.

Voorstellen

Wat de regels betreft van algemeen toezicht door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en inzonderheid door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie vragen wij:

- een **verduidelijking** van de bevoegdheden en de beroepsmogelijkheden;
- de afschaffing van het door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie uitgeoefende **opportuniteitstoezicht**;
- een **administratieve vereenvoudiging**, meer bepaald door enkel de beslissingen met betrekking tot de belangrijkste zaken over te maken.

4. Erkenning van het werk van de OCMW-mandatarissen

Op federaal niveau werden een reeks positieve initiatieven genomen om het statuut van de mandatarissen te verbeteren.

De eigenheid van de OCMW's blijkt evenwel ook uit het werk van de mandatarissen. De verscheidenheid en het volume van de activiteit van de OCMW's zijn de voorbije jaren enorm toegenomen. De OCMW-mandatarissen moeten een bijzonder groot aantal vergaderingen bijwonen. Bovendien moeten ze talrijke en ingewikkelde materies behandelen, die bovendien regelmatig aanpassingen ondergaan.

Die werklast moet worden erkend en de voortgezette vorming van die mandatarissen dient te worden ondersteund.

Voorstel

Wij vragen:

- dat de toekenning van **presentiegeld verplicht** zou worden voor de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn;
- dat het bedrag ervan identiek zou zijn aan het **bedrag** dat de **gemeente** waar het OCMW gevestigd is, toekent;
- dat eenzelfde dag meermaals presentiegeld zou kunnen worden toegekend als vergaderingen rond een verschillend thema op dezelfde dag plaatsvinden;
- dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die een bepaalde opleiding volgen die nuttig is voor hun mandaat (colloquium, studiedagen), een tegemoetkoming kunnen genieten voor de bewijsbare kosten.

5. Jeugdbijstand

Sinds het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap betreffende de jeugdbijstand van kracht is, heeft de sector grondige wijzigingen ondergaan.

De door de wetgever gewenste uitbouw van de preventieve hulp heeft de verwarring qua verdeling van de taken tussen de diensten van de Jeugdbijstand en de OCMW's nog vergroot.

De wetgever was zich bewust van dat gevaar en heeft getracht dat probleem te regelen via artikel 56 van het decreet betreffende de terugbetaling van de kosten van maatschappelijke bijstand die door de OCMW's aan jongeren in moeilijkheden wordt toegekend.

Die bepaling van het decreet werd evenwel nooit toegepast bij gebrek aan politieke wil.

Voorstel

Wij vragen:

- een globale bespreking van de jeugdbijstand in Brussel waarbij de bevoegde bicommunautaire en monocommunautaire overheden betrokken zijn; daarbij dient te worden onderstreept dat in Brussel helemaal geen openbare instellingen voor de bescherming van de jeugd bestaan;

- de toepassing van artikel 56 van het decreet teneinde preventieve acties van de OCMW's aan te moedigen en de jongeren zo lang mogelijk in hun gezinsomgeving te laten;
- de definiëring van een uniek statuut voor de jongeren die "autonoom" zijn geplaatst met voldoende begeleiding, welke instelling er ook voor instaat;
- de medewerking van de gespecialiseerde diensten ten aanzien van niet-begeleide minderjarige asielaanvragers;
- de evaluatie van het bij de wet van 8 juli 1976 vastgelegde stelsel van toezicht op verlaten kinderen.

6. Huisvesting

Een groot deel van de bevolking kampt met problemen qua huisvesting of is zelfs van dit basisrecht verstoken. De speculatie in de vastgoedsector en de crisis in de huisvesting zijn sterk voelbaar in het Brusselse.

Het ligt voor de hand dat er iets moet gedaan worden om de prijzen van gezinswoningen beter te regelen, maar ook op gewestelijk niveau om het aanbod aan kwaliteitswoningen voor een door allen, ook de minstbedeelden, betaalbare prijs te verbeteren. Op dat vlak stellen de onbewoonbare woningen een specifiek probleem.

Voorstel

Wij vragen:

- dat tegemoetkomingen om de structuren tussen noodwoningen en gezinswoningen aanmoedigen. Die kunnen de behoeften tegemoetkomen van alleenstaanden met lage inkomens die in een proces van sociale herinschakeling zitten.
- dat de eigenaar renovatiewerken zou uitvoeren alvorens een onbewoonbare woning opnieuw te verhuren. Een systeem van verhuurvergunning zou kunnen worden ingevoerd;
- dat de gewestelijke wetgeving op de intercommunale verenigingen iedere aansluiting zou verbieden van water, gas of elektriciteit in een woning die door de burgemeester ongezonder en onbewoonbaar werd verklaard.

7. Huisvesting en dienstverlening voor bejaarden

7.1. Sinds 1998 is het aantal RVT-bedden toegenomen met 5.000 bedden per jaar gedurende 5 jaar, teneinde eenzelfde financiering voor eenzelfde behoefte aan verzorging te waarborgen. De uitvoering van die maatregel brengt het aantal RVT-bedden op bijna 45.000. Het aantal zware gevallen is veel hoger. Ondanks de grote inspanning die momenteel wordt geleverd, blijven er onvoldoende RVT-bedden.

Een kwaliteitsvolle RVT-dienst vergt voldoende structurering. De versnippering van de RVT-bedden is ongunstig voor die structurering.

7.2. Thans bestaan er normen voor bejaardenwoningen en serviceflats. Die initiatieven zijn essentieel voor de toekomst. Er bestaat reeds een mechanisme voor de subsidiëring van de huisvesting van bejaarden. Aangezien het geld daarvoor beperkt is, zou de huidige dynamiek kunnen geremd worden.

7.3. De reglementering betreffende de brandveiligheid in rusthuizen werd terecht verscherpt. Een subsidiepercentage van 90 % werd vastgelegd voor de werken om de noodzakelijke aanpassingen uit te voeren om aan de normen qua brandveiligheid te voldoen.

7.4. De financiering van de rustoorden door het RIZIV hangt af van de naleving van de personeelsnormen. Zeer hoge eisen op het vlak van de talenkennis kunnen de aanwerving van verpleegkundigen bemoeilijken.

Voorstellen

7.1. Teneinde het tekort aan RVT-bedden weg te werken moet de omzetting worden voortgezet en dient ze te worden geëvalueerd. Daartoe is een nieuwe overeenkomst tussen het Gewest en de federale overheid nodig.

Teneinde de versnippering te voorkomen moet de omzetting worden toegepast op de instellingen die over een functionele eenheid van 15 bedden beschikken.

7.2. Naar aanleiding van het succes van de serviceflats en de bejaardenwoningen moet het geld dat wordt uitgetrokken voor de huisvesting van bejaarden voldoende worden opgetrokken.

7.3. Er dienen adequate middelen te worden voorzien om te kunnen beantwoorden aan de nieuwe normen inzake brandveiligheid.

7.4. Bij de aanwerving van personeel in rustoorden zou de talenkennis moeten worden beoordeeld rekening houdend met de gevolgen ervan op het vlak van de continuïteit van de verzorging en de financiering.

De taalvereisten moeten aangepast worden aan het niveau dat werkelijk nodig is voor de uitvoering van de functie.